

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 27 червня 2017 року № 13-4

Київ

Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України для надання музичної освіти

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України для надання музичної освіти.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. У 2015–2016 роках цілеспрямоване та послідовне виконання заходів із надання музичної освіти не було реальним пріоритетом у діяльності Міністерства культури України (далі – Мінкультури). Також мали місце факти використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства та непродуктивно.

Загальний обсяг фінансування на надання музичної освіти у 2015–2016 роках за двома бюджетними програмами (КПКВК 1801030 і КПКВК 1801060) становив 632,0 млн гривень. Протягом цього періоду Мінкультури та вищими навчальними закладами (далі – ВНЗ) із порушенням чинного законодавства використано **21,6 млн грн, непродуктивно – 32,4 млн гривень.**

Бюджетне фінансування забезпечує тільки поточні видатки на утримання спеціалізованих музичних шкіл-інтернатів і вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку за спеціальністю "Музичне мистецтво". Понад 80 відс. коштів загального фонду за бюджетними програмами "Надання загальної та спеціальної освіти мистецькими (художніми, музичними, хореографічними) загальноосвітніми школами (школами-інтернатами) та позашкільними навчальними закладами" (КПКВК 1801030) і "Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва вищими навчальними закладами III та IV рівнів

акредитації та методичне забезпечення діяльності навчальних закладів" (КПКВК 1801060), у частині видатків на надання музичної освіти, **спрямовано на оплату праці з нарахуваннями.**

Видатки розвитку становили лише 1,5 відс. від загальних видатків цих установ. Як наслідок, одним із основних джерел забезпечення функціонування музичних шкіл залишаються **благодійні внески.** Недостатність фінансування призвела до занепаду матеріально-технічної бази навчальних закладів. **Понад 90 відс. наявних музичних інструментів морально та фізично застаріли і не придатні до використання.**

Рішення Мінкультури щодо управління державним майном спеціалізованих музичних шкіл-інтернатів та вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку за спеціальністю "Музичне мистецтво", були неефективними і не забезпечили його належного зберігання і використання.

2. Чинне законодавство в цілому забезпечує здійснення Мінкультури діяльності у сфері надання музичної освіти. Проте специфіка підготовки науково-педагогічних кадрів у цій сфері в повному обсязі не врегульована. Зокрема, частина третя статті 47 Закону України "Про освіту" відносить асистентуру-стажування до форм післядипломної освіти. Водночас частина п'ята цієї статті Закону визначає асистентуру-стажування основною формою підготовки науково-педагогічних, творчих і виконавських фахівців мистецького спрямування. Таким чином, **зміст вказаних частин статті 47 Закону України "Про освіту" не узгоджується між собою.**

Крім того, Кабінетом Міністрів України **в порушення вимог пункту 24 частини першої статті 13 Закону України "Про вищу освіту" за два роки не розроблено порядку і методики визначення нормативів матеріально-технічного і фінансового забезпечення ВНЗ.** Отже, **Міністерством освіти і науки України ці нормативи не визначені і не затверджені. Усупереч вимогам статті 10 Закону стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю Міністерством освіти і науки України також не затверджені.**

Кабінетом Міністрів України та Мінкультури не вжито належних заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати, зроблених за результатами попередніх контрольних заходів. Як наслідок, **проблемні питання, пов'язані з наданням музичної освіти, досі не вирішені,** що негативно позначається на загальному стані справ у цій сфері. Зокрема, **призначення керівників музичних шкіл всупереч вимогам статті 20 Закону України "Про освіту" здійснюється без проведення конкурсу.** Продовжується практика прийому та випуску науково-педагогічних кадрів понад державне замовлення.

3. Недотримання Мінкультури та розпорядниками коштів нижчого рівня (навчальними закладами) нормативно-правових актів і недостатність внутрішнього фінансового контролю призвели до неналежного планування 43,7 млн грн видатків. Зокрема, з порушенням вимог статті 87 Бюджетного

кодексу України на підготовку 108 слухачів до вступу у ВНЗ і підготовку Національною музичною академією імені П. І. Чайковського, Львівською національною музичною академією імені М. В. Лисенка, Одеською національною музичною академією імені А. В. Нежданової та Харківським національним університетом мистецтв імені І. П. Котляревського 326 асистентів-стажистів затверджено і використано **21,3 млн грн коштів** державного бюджету. Також у порушення вимог **пунктів 22 і 29 Порядку** складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № **228** (далі – Порядок 228), за відсутності детальних розрахунків затверджено **2,1 млн гривень**. У порушення вимог **пункту 17 Порядку 228** занижено планові надходження спеціального фонду на **20,3 млн гривень**.

Крім того, запроваджена **Мінкультури практика** затвердження в паспорті бюджетної програми 1801060 **показників ефективності** (середніх витрат на підготовку одного фахівця) **не враховує специфіки підготовки музичних кадрів, яка полягає в індивідуальному навчанні із залученням двох викладачів на одного студента**. Як наслідок, якщо фактичні витрати на підготовку одного фахівця з вищою музичною освітою у 2015–2016 роках становили майже 90 тис. грн, у паспорті бюджетної програми 1801060 затверджено близько 55,0 тис. гривень.

За відсутності належного контролю з боку Мінкультури **керівниками навчальних закладів не забезпечено прийняття своєчасних управлінських рішень щодо ефективного використання коштів**. Як наслідок, кошти за КПКВК 1801030 і 1801060 у 2015–2016 роках у сумі **1,1 млн грн повернено до державного бюджету** як такі, що не використані.

4. Державне замовлення на підготовку фахівців і науково-педагогічних кадрів для сфери культури і мистецтва за спеціальністю "Музичне мистецтво" у 2015–2016 роках (КПКВК 1801060) визначалося Мінкультури без урахування середньострокового прогнозу потреби в таких фахівцях. Середньостроковий прогноз потреби у фахівцях за спеціальністю "Музичне мистецтво" у 2015–2016 роках Мінекономіки не складався і до Мінкультури не доводився.

Усупереч затвердженням постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2015 № 462 "Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2015 році" обсягів державного замовлення на 2015 рік Національною музичною академією імені П. І. Чайковського, Львівською національною музичною академією імені М. В. Лисенка за спеціальністю "Музичне мистецтво" **понад державне замовлення випущено два аспіранти та зараховано Національною музичною академією імені П. І. Чайковського одного докторанта, на підготовку яких з державного бюджету спрямовано, за розрахунками, 210,0 тис. гривень.**

Аудитом встановлено, що із **26-ти аспірантів і 4-х докторантів, підготовлених у 2015 році ВНЗ за напрямом "Музичне мистецтво"** за

державним замовленням, **не захистили дисертації 19 аспірантів і 4 докторанти**, що свідчить про неефективну роботу як аспірантури, так і докторантури при ВНЗ Мінкультури. Отже, **кошти** на їх підготовку (за розрахунками, – 2,8 млн грн) **використано непродуктивно**.

Крім того, за невиконання навчального плану та за власним бажанням протягом 2015–2016 років із навчальних закладів відрахований 231 учень і 253 студенти, на підготовку яких з державного бюджету спрямовано **29,6 млн грн**, що свідчить про **непродуктивне використання коштів державного бюджету**.

5. На спеціальних рахунках, відкритих Національною музичною академією імені П. І. Чайковського та Київським національним університетом культури і мистецтв у ПАТ "Енергобанк" і ПАТ "Брокбізнесбанк", які визнані Національним банком України недієспроможними, зберігається **1,6 млн грн**, що надійшли від студентів за контрактною формою навчання. Отже, цим ВНЗ можуть бути завдані значні збитки.

6. Мінкультури та ВНЗ не забезпечили ефективного використання державного майна, яке належить до сфери їх управління. Зокрема, приміщення Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського загальною площею 265 кв. м, передане у безоплатне довічне користування Харківській обласній організації Національної спілки композиторів України, фактично використовується як складське. Протягом 30 років спілкою не забезпечено проведення ремонту, приміщення перебуває в аварійному стані. Робота спеціально створеної Мінкультури комісії з цього питання була неефективною, оскільки жодного рішення не ухвалено.

Керівництвом Національної музичної академії імені П. І. Чайковського також не дотримано вимог пункту 9 розділу I Положення про гуртожитки, затвердженого наказом Мінрегіонбуду від 27.04.2015 № 84, щодо забезпечення мінімально необхідної жилої площі для проживання студентів у гуртожитку. У гуртожитку академії встановлено 245 двоярусних ліжок (85,4 відс. від їх загальної кількості).

Водночас **аудитом виявлено 10 сторонніх осіб, які проживали в гуртожитку і не були причетними до мистецької діяльності.** При цьому сторонні особи розміщені у гуртожитку в значно кращих умовах, ніж студенти. Вартість їх проживання визначалася академією із розрахунку на одне ліжко-місце, а не з фактично займаної ними жилої площі. У результаті втрачено доходи спеціального фонду академії, а витрати з утримання приміщення гуртожитку, що займають сторонні особи, частково здійснюються з державного бюджету.

Крім того, через відсутність ефективних управлінських рішень з боку Мінкультури та керівництва Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової втрачено можливість отримання у 2015–2016 роках доходів до спеціального фонду державного бюджету у сумі, за розрахунками, 720,0 тис. гривень. Так, студентський навчально-оздоровчий

табір "Романтика", розташований біля моря, в період літніх відпусток (липень-серпень 2015–2016 років) не функціонував.

7. Мінкультури не приділяє належної уваги друкованим нотним виданням кінця XVII – початку XX століття, які зберігаються в бібліотечних фондах ВНЗ: у бібліотеках відсутні охоронна та протипожежна сигналізація, системи кондиціонування, у результаті не дотримується температурно-вологісний режим, що створює ризики неналежного зберігання нотних видань. Крім того, ці видання обліковуються за вартістю від однієї до тридцяти п'яти гривень, тобто оцінені практично за вартістю макулатури, що може призвести до втрати національної музичної культурної спадщини.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України для надання музичної освіти затвердити.

2. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України для надання музичної освіти, поінформувати Верховну Раду України.

3. Відомості про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України для надання музичної освіти, у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати доручити:

- Міністерству економічного розвитку і торгівлі України як уповноваженому органу з питань формування державного замовлення здійснювати постійний контроль за обсягами державного замовлення на стадії його формування, розміщення та виконання;

- Міністерству освіти і науки України спільно з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Міністерством фінансів України розробити порядок розрахунку вартості підготовки за державним замовленням одного фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань та формою навчання на плановий рік;

- Міністерству освіти і науки України та Міністерству культури України прискорити затвердження галузевих стандартів за спеціальністю "Музичне мистецтво" з метою застосування єдиних підходів до надання музичними навчальними закладами якісної освіти у цій сфері;

- Міністерству освіти і науки України спільно з Міністерством культури розробити нормативи матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення вищих навчальних закладів;

- Міністерству культури України надати пропозиції щодо перегляду змісту постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.98 № 1058 "Про передачу нерухомого майна творчим спілкам" у частині розміщення обласних організацій Національної спілки композиторів України.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Міністерству культури України та рекомендувати:

- запровадити дієвий контроль за дотриманням вимог чинного законодавства України при плануванні та використанні коштів державного бюджету в музичних навчальних закладах, що належать до сфери управління Мінкультури;

- спільно з Міністерством освіти і науки розробити пропозиції для узгодження змісту частин третьої та п'ятої статті 47 Закону України "Про освіту" щодо підготовки асистентів-стажистів і подати їх на розгляд Кабінету Міністрів України;

- припинити практику прийому та випуску фахівців, підготовлених коштом державного бюджету, понад державне замовлення;

- підвищити контроль за ефективним використанням державного майна, яке передане в оперативне управління навчальним закладам сфери управління Міністерства;

- забезпечити належні умови проживання студентів у гуртожитках ВНЗ сфери управління Міністерства культури, зокрема і Національної музичної академії імені П. І. Чайковського;

- забезпечити належне збереження бібліотечних фондів ВНЗ, провести їх інвентаризацію та оцінку, особливо видань кінця XVII – початку XX століття;

- забезпечити безумовне дотримання законодавства у частині використання коштів державного бюджету, усунення виявлених порушень і запобігання їм надалі.

5. Оприлюднити рішення Рахункової палати та Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Зарембу І.М.

Голова Рахункової палати

Р.М. Магута